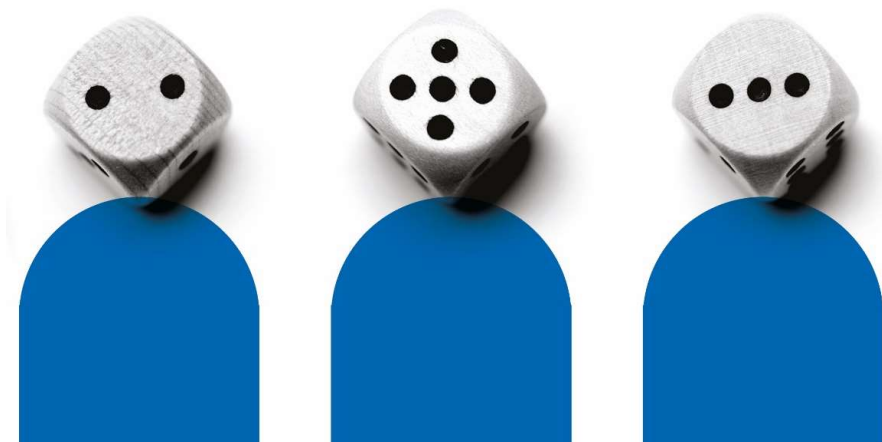

Výhody a úskalia domáckej práce

JUDr. Helga Maďarová, CIPP/E, CIPM
Advokátka

Program

1. Iné formy výkonu práce podľa ZP
2. Práca z domu v Zákonníku práce
3. Povinnosti zamestnávateľa
4. Nároky zamestnanca
5. Vybrané problémy
6. Zhrnutie

Iné formy výkonu práce podľa ZP

Aké sú iné formy výkonu práce podľa ZP?

1. Rôzne chápanie práce z domu aj z pohľadu HR praxe

- Domácka práca
- Telepráca (telework, remote working, telecommuting)
- Home office

1. Každý predpis a medzinárodná zmluva si definuje prácu z domu samostatne (napr. Dohovor MOP o práci doma č. 177 z roku 1996)

2. Všeobecne – práca mimo pracoviska zamestnávateľa, ktorá nie je pracovnou cestou

Ako je to s pracou z domu u nas a vo svete?

	2006	2009	2011	2014
Bulharsko	2,2	0,5	0,6	0,4
ČR	3,3	1,7	3,2	3,4
Francúzsko	3,9	9,8	11,7	9,7
Rumunsko	10,3	10,3	11,3	6,9
Rumunsko	4,1	3,6	3,6	3,5
Slovensko	0,4	0,3	0,5	0,4
Luxembursko	8,5	10,7	12	14,1

Práce z domu v Zákoníku práce

Domácka práca a telepráca – zákonná definícia

§ 52 ods. 1 ZP

Pracovný pomer zamestnanca, ktorý:

- vykonáva prácu pre zamestnávateľa podľa podmienok dohodnutých v pracovnej zmluve doma alebo na inom dohodnutom mieste (ďalej len „domácka práca“) **alebo**
- vykonáva prácu pre zamestnávateľa podľa podmienok dohodnutých v pracovnej zmluve (i) doma alebo na inom dohodnutom mieste (ii) s použitím informačných technológií (ďalej len „telepráca“) (**a zároveň**)
- v pracovnom čase, **ktorý si sám rozvrhuje,**

sa spravuje týmto zákonom **s odchýlkami uvedenými** ďalej v zákone.

Odchýlky od ZP

1. Na ZC sa nevzťahujú ustanovenia

- o rozvrhnutí určeného týždenného pracovného času,
- nepretržitom dennom odpočinku,
- nepretržitom odpočinku v týždni a
- o prestojoch,

2. pri dôležitých osobných prekážkach v práci ZCovi nepatrí od zamestnávateľa náhrada mzdy s výnimkou úmrtia rodinného príslušníka,

3. nepatrí mu

- mzda za prácu nadčas,
- mzdové zvýhodnenie za prácu vo sviatok,
- mzdové zvýhodnenie za prácu v sobotu,
- mzdové zvýhodnenie za prácu v nedeľu,
- mzdové zvýhodnenie za nočnú prácu a
- mzdová kompenzácia za sťažený výkon práce,

ak sa zamestnanec so zamestnávateľom nedohodne inak.

Práca z domu podľa Zákonníka práce

- Možnosť stanoviť obmedzenie na pracovnú dobu zamestnanca, ale nie pracovnú dobu rozvrhovať, napr. stanoviť dobu, kedy zamestnanec nesmie pracovať
- Zamestnanec je viazaný maximálnou stanovenou týždennou pracovnou dobou
- Rozsah pridelenej práce musí zodpovedať pracovnému úväzku zamestnanca
- Je vhodné stanoviť pracovné postupy, tempo alebo normy spotreby práce
- Je možné dohodnúť aj prácu nadčas

Na zamyslenie:

1. Čo ak sa neuplatní časť ustanovenia o samostatnom rozvrhovaní pracovného času zamestnancom?
2. Uplatnia sa potom odchýlky uvedené ďalej v ustanovení § 52 ods. 1 ZP?
3. Inými slovami: je možné dohodnúť DP / TP aj bez uplatnenia zákonných odchýlok?

Na zamyslenie: (*pokračovanie*)

- Pokiaľ chce zamestnávateľ rozvrhnúť pracovnú dobu, režim § 52 sa neuplatní
- Je nutné štandardne rozvrhnúť pracovnú dobu a taktiež ju evidovať
- Evidencia pracovného času – vyžaduje spoluprácu zamestnanca
- Prekážky v práci na strane zamestnanca aj zamestnávateľa sa uplatnia v celom rozsahu
- Právo na všetky príplatky

Domácka práca, telepráca - rozdiely

1. Rozdiel medzi domáckou prácou a „home-office“

- DP má pravidelný charakter, pričom HO má príležitostný charakter

2. Rozdiel medzi domáckou prácou a telepracou

- Obe formy práce sú vykonávané z domu alebo iného dohodnutého miesta
- Rozdiel spočíva v tom, že pri telepráci zamestnanec využíva IT technológie (počítače, SW, internetové pripojenie, prenos dát atď.)

Home office

1. nejde o zákonný pojem
2. rozumie sa ním výkon práce z iného miesta, než je dohodnuté miesto výkonu práce, pričom nejde o pracovnú cestu a nemá pravidelný charakter
3. zamestnávateľa ponúkajú HO ako druh benefitu (pravidelný (napr. v piatky) alebo nepravidelný HO

– § 52 ods. 5 ZP:

Za domácku prácu alebo teleprácu sa nepovažuje práca, ktorú zamestnanec vykonáva príležitostne alebo za mimoriadnych okolností so súhlasom zamestnávateľa alebo po dohode s ním doma alebo na inom ako zvyčajnom mieste výkonu práce za predpokladu, že druh práce, ktorý zamestnanec vykonáva podľa pracovnej zmluvy, to umožňuje.

Ako väčšinou vyzerá režim home office?

- uplatňuje sa na niekoľko dní v týždni alebo mesiaci
- zamestnanec pracuje aj v kancelárii, nielen doma
- Využíva ICT
- Pre vybrané skupiny zamestnancov
- Zamestnávateľ určuje pracovnú dobu alebo aspoň minimálnu dostupnosť zamestnanca
- Je vnímaný ako benefit
- **Implementácia**
  - Uzavretie dodatku k pracovnej zmluve so zamestnancom – miesto výkonu práce, rozsah home office, a pod.
  - Vnútorň predpis – všeobecné pravidlá fungovania

Ako zmluvne dojednať domácku prácu / teleprácu

1. Uvedením konkrétnej adresy ako miesta výkonu práce v pracovnej zmluve:
  - „Strany sa dohodli, že miestom výkonu práce bude ADRESA“

2. Bez uvedenia adresy (flexibilnejšie):
  - „Strany sa dohodli, že ZC bude prácu podľa pracovnej zmluvy vykonávať z adresy svojho aktuálneho trvalého bydliska. Túto adresu je ZC povinný oznámiť zamestnávateľovi aspoň 14 dní vopred.“

3. Na dobu určitú / neurčitú
  - Ak strany vedia vopred, že sa DP dojednáva iba na určitý čas (napr. 1 rok), možno dojednať DP v pracovnej zmluve aj na dobu určitú

Povinnosti zamestnávateľa

Osobitné povinnosti vo vzťahu k výkonu telepráce

Zamestnávateľ je povinný garantovať:

- **technické a programové vybavenie** potrebné na výkon telepráce a v tejto súvislosti zároveň informovať zamestnanca o všetkých **obmedzeniach** používania technického vybavenia a programového vybavenia, ako aj o **sankciách** v prípade porušenia týchto obmedzení
- **ochranu údajov**, ktoré sa spracúvajú a používajú pri telepráci
- **zákaz diskriminácie** v tom smere, aby pracovné podmienky zamestnanca pri domáckej práci a telepráci neznevýhodňovali zamestnanca v porovnaní s porovnateľným zamestnancom na pracovisku zamestnávateľa
- **sociálnu inklúziu** zamestnanca, t. j. zamestnávateľ prijme opatrenia, ktoré predchádzajú izolácii zamestnanca vykonávajúceho domácku prácu alebo teleprácu od ostatných zamestnancov a dávajú mu možnosť stretávať sa s ostatnými zamestnancami.

BOZP

1. Flexibilné formy zamestnávania sú realizované tiež na základe pracovnoprávneho vzťahu a platia pre ne teda všetky tie isté požiadavky na zaistenie BOZP ako pre zamestnávanie na základe štandardného pracovného pomeru
2. Pracovné podmienky zamestnancov pri domáckej práci a telepráci nesmú byť nevýhodnejšie v porovnaní s porovnateľným zamestnancom na pracovisku zamestnávateľa. Porovnateľný zamestnanec na tento účel je zamestnanec, ktorý má s tým istým zamestnávateľom dohodnutý pracovný pomer na neurčitý čas a na ustanovený týždenný pracovný čas a ktorý vykonáva alebo by vykonával rovnaký alebo podobný druh práce po zohľadnení kvalifikácie a odbornej praxe.
- 3. Na vykonávanie domáckej práce a telepráce sa teda vzťahujú podmienky ustanovené pre BOZP a zabezpečuje ich zamestnancov zamestnávateľ.**

BOZP (*pokračovanie*)

- Zamestnanec pracujúci doma má v oblasti BOZP rovnaké práva ako bežný zamestnanec
- Možnosť preveriť bezpečnosť zvoleného pracoviska pred zahájením práce
- Nutnosť preškoliť zamestnanca
- Vhodný súhlas zamestnanca so vstupom do obydlija
- Náklady so zabezpečením BOZP znáša zamestnávateľ
- **Prakticky:**
  - Stanoviť požiadavky na byt, v ktorom ide o výkon práce
  - Zamestnanec potvrdí, že byt spĺňa požiadavky
  - BOZP preškolenie zamestnanca

Inšpekcia práce – právomoc vstupu do súkromného priestoru

- **Zamestnávateľ je** na požiadanie **povinný** predložiť inšpektorátu práce alebo inšpektorovi práce aj meno domáceho zamestnanca a adresu miesta výkonu práce.
- § 2 ods. 2 zákona č. 125/2006 Z.z. o inšpekcii práce:
- Inšpekcia práce sa vykonáva:
  - na všetkých pracoviskách zamestnávateľov a fyzických osôb, ktoré sú podnikateľmi a nie sú zamestnávateľmi, **vrátane pracovísk nachádzajúcich sa na súkromných pozemkoch a v obydliach fyzických osôb**
  - **vo všetkých priestoroch, v ktorých domácky zamestnanec vykonáva dohodnutú prácu** a v ktorých zamestnanec vykonáva prácu podľa dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru

Pracovný úraz

- Vznik pracovného úrazu je viazaný na činnosť, ktorú zamestnanec v čase vzniku úrazu vykonával.
- Podľa § 195 ZP pracovný úraz je poškodenie zdravia, ktoré bolo zamestnancovi spôsobené **pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s ním** nezávisle od jeho vôle krátkodobým, náhlym a násilným pôsobením vonkajších vplyvov
- Zamestnanec musí preukázať, že úraz bol spôsobený pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s ním

Vplyv domáckej práce / telepráce na duševné zdravie zamestnanca

1. Právo byť „odpojený“ (*the right to disconnect*): zahraničné štúdie ukázali súvis medzi neustálym online pripojením zamestnanca a zvýšenou mierou stresu a úzkostných porúch. Pritom sa nevyžadovalo, aby si mimo pracovného času aktívne kontrolovali emaily, ale stačilo, že existovalo očakávanie, že budú pripojení 24/7 a zastihnuteľní.
2. Rastie počet krajín a spoločností, ktoré implementujú právo zamestnancov „byť offline“, čím vytvárajú hranicu medzi súkromným a pracovným životom.
3. Francúzsko je lídrom:
  - 2004 judikovalo, že nie je porušením pracovnej disciplíny, ak ZC nie je dosiahnuteľný pomocou smartfónu mimo pracovných hodín
  - 2017 prijalo zákon, podľa kt. každá pracovná zmluva musí obsahovať ustanovenie o tom, ako a v akom rozsahu je ZC povinný byť dosiahnuteľný mimo pracovných hodín
4. Taliansko – prijalo podobnú legislatívu
5. Nemecko je v procese implementácie „anti-stress laws“, ale súkromné firmy:
  - Volkswagen: zaviedol ako internú politiku už v 2012
  - Daimler: ZCi na dovolenkách majú automatické OOO odpovede, že emaily budú vymazané

Všeobecne k DP / TP

- Absenciu právnej úpravy je nutné nahradiť zmluvne a vnútornými predpismi
- Možnosť dojednať vždy len so súhlasom zamestnanca
- Nutnosť zabezpečiť súčinnosť zamestnanca (napríklad pre evidenciu pracovného času a spracovanie miezd)
- Bezpečnosť a ochrana pri práci
- Problematická možnosť kontroly zamestnanca
- Riziko zapojenia tretích osôb

Nároky zamestnanca

Nároky zamestnancov - Dovolenka

- v rovnakom rozsahu ako ZC vykonávajúci prácu na pracovisku (4 resp. 5 týždňov)
- ZP neupravuje, že ZC ak si ZC sám rozvrhuje pracovný čas, sám si určuje aj dovolenku
- Zamestnávateľ má rovnako právo určovať ZCom nástup na dovolenku

- Otázka je, čo sa považuje za deň dovolenky v tomto režime?
- V PZ sa odporúča dohodnúť:
  - rozsah týždenného pracovného času (napr. 40 hodín)
  - nastaviť pravidlo, že deň dovolenky je deň v priemernej dĺžke pracovnej zmeny (zaplatí sa 8 hodín) **alebo**
  - dohodnúť, že ak zamestnanec má týždeň dovolenky = 7 dní dovolenky (7 dní si nemusí určovať prácu, t. j. z tohto hľadiska je jedno, či je dovolenka 4 týždne x 5 dní alebo 4 týždne x 7 dní, avšak pri určovaní dovolenky v dňoch by tento zamestnanec nemal byť zvýhodnený z hľadiska rozsahu v porovnaní so zamestnancom, ktorý nevykonáva domácku prácu – napr. bude čerpať rovnako 160 hodín dovolenky v kalendárnom roku) a dostane zaplatenú dovolenku v dĺžke pracovného času pracovného týždňa, t. j. napr. 40 hodín.

- Kľúčová je teda dohoda zamestnanca a zamestnávateľa.

Nároky zamestnancov – Stravovanie / finančný príspevok na stravovanie

- rovnaké pracovné podmienky ako pre porovnateľných ZCov na pracovisku
- § 152 ods. 7 ZP: Zamestnávateľ poskytne finančný príspevok na stravovanie podľa odseku 6 aj zamestnancovi pri výkone domáckej práce alebo telepráce, ak mu nezabezpečí stravovanie podľa odseku 2 alebo ak by stravovanie podľa odseku 2 bolo v rozpore s povahou vykonávanej domáckej práce alebo telepráce.

Nároky zamestnancov – Výplata mzdy

1. § 130 ods. 2 ZP

Mzda sa vypláca vo výplatných termínoch dohodnutých v pracovnej zmluve alebo v kolektívnej zmluve.

So zamestnancom vykonávajúcim domácku prácu možno dohodnúť výplatu mzdy aj za dodanie každej skompletizovanej pridelenej práce.

Vyslanie na pracovnú cestu

- ak tým ZC súhlasí alebo sa tak dohodli v pracovnej zmluve
- podľa ustanovenia § 2 ods. 1 zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách sa za pracovnú cestu považuje čas od nástupu zamestnanca na cestu na výkon práce do iného miesta, ako je jeho pravidelné pracovisko vrátane výkonu práce v tomto mieste do skončenia tejto cesty
- treba si uvedomiť, že pravidelným pracoviskom domáceho zamestnanca je jeho bydlisko, prípadne inak určené miesto výkonu práce

Vybrané problémy

Miesto výkonu práce

- Bydlisko musí byť dojednané ako miesto výkonu práce v pracovnej zmluve
- Spravidla je vhodné dojednať súčasne aj možnosť vyžadovať prácu na pracovisku zamestnávateľa
- Pokiaľ je miesto výkonu práce širšie ako obec alebo je pracovisko zamestnávateľa v inej obci, treba dojednať pravidelné pracovisko pre účely cestovných náhrad
- Byt musí zodpovedať povahe vykonávanej práci, vrátane kolaudácie
- Byt ako pracovisko zamestnávateľa z hľadiska pracovnolekárskeho služieb

Zodpovednosť

- Zodpovednosť zamestnávateľa voči zamestnancovi podľa ZP – hlavne škoda pri plnení pracovných úkonov a pracovné úrazy
- Povinnosť zamestnanca ohlásiť pracovný úraz
- Obtiažne posudzovanie súvislostí škody s výkonom práce, v prípade práce z domova je oblasť zodpovednosti širšia ako pri klasickom výkone práce
- Zodpovednosť zamestnávateľa za škodu spôsobenú pri výkone práce voči tretím osobám
- V prípade zverenia majetku zamestnávateľa – písomné potvrdenie alebo dohoda o zodpovednosti za stratu zverených predmetov

Kontrola zamestnanca

- Už z povahy práce z domu je kontrola obtiažna – vzťah je založený primárne na dôvere
- Pokiaľ nie je pevná pracovná doba, tak je náhodná kontrola prakticky nemožná
- Kontrolovať množstvo a kvalitu výsledkov zamestnanca – vysoké nároky na nadriadených
- Odmeňovanie úkolovou mzdou, prípadne aspoň odpovedajúci bonusový systém
- Možnosť využiť elektronické prostriedky pre kontrolu zamestnancov – povinnosť rešpektovať právne obmedzenie pre ich nasadenie

Náklady na prácu z domu

- Náklady na prácu nesie vždy zamestnávateľ
- Zamestnávateľ musí zabezpečiť technické podmienky, pokiaľ sa so zamestnancom nedohodne inak
- Povinnosť hradiť napríklad:
  - Spotrebované energie (elektrina, teplo)
  - Potrebné služby (telefón, internet)
  - Opotrebovanie vlastného zariadenia zamestnanca
  - Všeobecne obtiažne vyčíslenie a rozlíšenie nákladov na osobnú a pracovnú spotrebu
  - Možná paušalizácia nákladov
- Možnosť nehradiť náklady

Ochrana informácií a osobných údajov

- Vysoké nároky na ochranu informácií – napríklad dôverné obchodné informácie alebo osobné údaje
- Za porušenie povinnosti voči tretím osobám zodpovedá zásadne zamestnávateľ
- Právne prostriedky – zmluvné doložky, vnútorné predpisy
- Procesné prostriedky – pravidlá a postupy pre nakladanie s chránenými informáciami
- Technické prostriedky – technické zabezpečenie pred neoprávneným prístupom alebo stratou
- Za porušenie povinnosti mlčanlivosti nie je možné so zamestnancom dojednať pokutu

Daňový aspekt – (iba príklad – riešiť s poradcom)

Výkon práce z domova – v inom štáte

- Český občan vykonávajúci prácu pre SK zamestnávateľa, z domu v Kitsee
- Môže sa považovať za daňového rezidenta SR, ČR aj A
- Treba skúmať podmienky ako
  - Kde má byť / dom
  - kde má stredisko životných záujmov
  - Koľko pracuje zo zahraničia
  - Občianstvo
- Ak viac daňových rezidencií, skúmať zmluvu o zamedzení dvojitého zdanenia, na zistenie, ktorá legislatíva má prednosť
- Vyriešiť to treba **PRED** nástupom do práce, resp. dohodou o práci z domu
- Nezakladá DP / TP stálu prevádzkareň? (Správa OECD: HO ako benefit alebo core business)

Odvody pri cezhraničnej DP / TP / HO (iba príklad – riešiť s poradcom)

- Odvody sa v rámci EU platia len raz – základné pravidlo
- Ak ZC vykonáva prácu v 2 štátoch, a aspoň v jednom štáte nad 5 % pracovného času, treba skúmať požiadať Sociálnu poisťovňu o určenie legislatívy kde sa platia odvody (iné ako pri vyslaní)
- Ak 1 deň HO – 20% času v zahraničí – irelevantné pre odvodové povinnosti
- Ak viac ako 25% pracovného času vykonáva v mieste bydliska (Rakúsko), potom aj odvody sa platia v mieste bydliska

Zhrnutie

Zhrnutie

- Zvážiť špecifické potreby a priority Vašej spoločnosti
- Zdokumentovať a upraviť písomne – Zmluva so zamestnancom a vnútorné predpisy
- Zvážiť možnosť nechať zamestnanca rozvrhnúť pracovný čas (§52 ZP)
- Kontrolovať dodržiavanie pravidiel pre prácu z domu
- Kompenzovať náklady zamestnanca